

ඇරිස්ටෝටල්, ඇලෙක්සැන්ඩර් හා මලේව්පයෝ

කතෝලික චින්තනය ඇති වීමට පෙර ග්‍රීක චින්තනයෙහි ද පොළොව මධ්‍යය ලෙස සැලකිණි. ඇරිස්ටෝටල් පඩිවරයාට අනුව ද පොළොව වලනය නොවී ය. ඔහු කියා සිටියේ ධර වස්තු පොළොවට ඇද වැටෙන බව ය. ඔහුගේ මතය අනුව වස්තුවලට හිමි නිශ්චිත තැනක් ඇත. යම්කිසි අයුරකින් එය වෙනස් නොකළහොත් වස්තුවක් එයට හිමි තැනෙහි පවතියි. එය වෙනස් කළහොත් වස්තුව ඒ වෙනස් කිරීමට යොදා ගත් දේ නැති වූ විට හෝ නැති කළ විට හෝ නැවතත් එයට නිශ්චිත හෙවත් ස්වාභාවික ස්ථානයට යයි. ඇරිස්ටෝටල් පඩිවරයාට අනුව ධර වස්තුවලට නිශ්චිත, හිමි ස්ථානය පොළොව මතු පිට ය. සියළු ධර වස්තු පොළොව මතුපිට ඇත්තේ එබැවිනි. ගලක් හෝ වෙනත් එවැනි වස්තුවක් ඒ නිශ්චිත ස්ථානයෙන් වෙනස් කිරීම සඳහා යම් ප්‍රයත්නයක් දැරිය යුතු ය. ගලක් පොළොවෙන් උඩට එසවීමට අපට හැකි ය. එහෙත් ඒ සඳහා අප යොදාගත් දේ නැති කළ වහාම, (ගල අත් හැරී වහාම), එය නැවතත් එයට හිමි තැන වූ පොළොව මතුපිටට පැමිණෙයි.

ඉර හඳ වැනි වස්තු පොළොවට නොවැටෙන්නේ ඇයි ද යන ප්‍රශ්නයට පිළිතුර ලෙස ඇරිස්ටෝටල් පඩිවරයා කීවේ ඒ වස්තු ධර වස්තු නොවන නිසා පොළොවට නොවැටෙන බව ය! ඒ වස්තු සෑදී ඇත්තේ ඊතර නම් ද්‍රව්‍යයකින් යැයි ඔහු කියා සිටියේ ය. ඊතර ධර නැති ලුහු වස්තුවකි. ඉර හඳ වැනි වස්තු ඊතරයෙන් නිර්මාණය වී ඇති නිසා ඒවා සැහැල්ලු බැවින් පොළොවට නොවැටෙයි. පැරණි ග්‍රීක ගතිකයෙහි මූල ධර්ම කිහිපයක් එබඳු විය. ධර වස්තු ලෙස සලකනු ලැබූ වස්තු සම්බන්ධයෙන් ඔවුන්ට ප්‍රධාන වූයේ නිශ්චලත්වය හා යම් වස්තුවකට හිමි වූ නිශ්චිත ස්ථානය ය.

මෙයට අමතර ව පැරණි ග්‍රීක ගතිකයෙහි තවත් වැදගත් මූල ධර්මයක් විය. ඒ අනුව නිශ්චලත්වය හැරෙන්නට නිශ්චිත හෙවත් ස්වාභාවික (මූලික) චලිතයක් වී නම් ඒ වෘත්තාකාර චලිතය විය. එයට හේතුව ඉර හඳ වැනි ආකාශ වස්තු පොළොව වටා වෘත්තාකාර චලිතයක යෙදෙන බව ඔවුන් නිරීක්ෂණය කර තිබීම ය. පැරණි ග්‍රීකයන් මෙ මූල ධර්මය කලින් සඳහන් කළ මූල ධර්මය සමග ගැලපෙන ලෙස කෙසේ සුත්‍රගත කර ගත්තේදැයි පැහැදිලි නැත. සමහර විට ඔවුන් ධර වස්තු සඳහා නිශ්චිත හෙවත් ස්වාභාවික පිහිටීම පොළොව මතුපිට බවත් ඒ වස්තු ස්වාභාවික ලෙස නිශ්චලතාවයේ පවතින බවත් උපකල්පනය කරන අතර ධර නොවන වස්තු ඊතරයෙන් නිර්මාණය වී ස්වාභාවික ව පොළොව වටා වෘත්තාකාර චලිතයෙහි යෙදෙන බවත් උපකල්පනය කරන්නට ඇත.

එහෙත් ඉර හඳ හා අනෙක් ග්‍රහ වස්තු හරියට ම වෘත්තාකාර කක්ෂවල චලිත නොවන බව පැරණි ග්‍රීකයන්ට අවබෝධ විය. ඒ කක්ෂ ඉලිප්සාකාර වෙයි. දැන් ග්‍රීකයන්ට ප්‍රශ්නයක් වූයේ මෙ වෘත්තාකාර නොවන චලිතය තේරුම් කර දෙන්නේ කෙසේ ද යන්න ය. ආකාශ වස්තු ස්වාභාවික හෙවත් මූලික චලිතයෙහි නොයෙදෙන්නේ යැයි විශ්වාස කිරීමට ඔවුහු මැලිවූහ. මේ ගැටළුවෙන් ගොඩ ඒමට මගක් කියා දුන්නේ තවත් ග්‍රීක පඩිවරයකු වූ ටොලමි විඳ්වතා ය. ටොලමි පඩිවරයා එවකට ග්‍රීකයන් දැන සිටි ලෝකයෙහි සිතියම ද ඇත්තේ ය. ලංකාවේ පැරණි ම සිතියම ද ඔහුගේ නිර්මාණයක් යැයි කියැවෙයි.

මේ භූගෝලීය සිතියම ගැන ද වචනයක් කිව යුතු ය. කිසිම දැනුමක් අවසානයේ දී සංස්කෘතියෙන් ස්වායත්ත නොවේ. අද අප භාවිතා කරන තල ලෝක සිතියම යුරෝපීයයන්ගේ නිර්මාණයකි. චීනයෙහි එල්ලීමට හැකි මේ සිතියම ලෝක ගෝලයෙහි රටවල් සිතියම කර ඇති ආකාරයෙන් වෙනස් බව අපි දනිමු. චීනයේ එල්ලන පැතලි, එනම් තල පෘෂ්ඨයක ඇඳ ඇති සිතියම ලැබෙන්නේ ලෝක ගෝලයෙහි ඇඳ ඇති සිතියම එක්තරා ආකාරයකින් ප්‍රසෂෙපණය කිරීමෙන් ය. මේ ප්‍රසෂෙපණය නිසා ලැබෙන තල සිතියමෙහි බූවයට ආසන්න රටවල් ගෝලාකාර සිතියමෙහි ඒ රටවල් දැක්වෙන ප්‍රමාණයට වඩා විශාලව පෙන්වනු කෙරෙයි. යුරෝපීය රටවල් මෙන් ම උතුරු ඇමරිකාව ද ලෝක ගෝලයෙහි පෙනෙන ප්‍රමාණයට වඩා විශාලව තල සිතියමෙහි පෙන්වනු කෙරෙයි. එංගලන්තය යනු ලංකාවට වඩා මහා විශාල රටක් නොවන බව ලෝක ගෝල සිතියමෙන් පෙනී යනු ඇත. එහෙත් තල සිතියමෙහි එංගලන්තය ප්‍රසෂෙපණය වී පෙනෙන්නේ විශාලව ය.

බොහෝ දෙනා නොසිතුව ද මෙහි එක්තරා ආකාරයක යටත්විජිතවාදයක් ඇත. අප නිතර දෙවෙලේ දකින්නේ තල සිතිසම ය. ඒ සිතිසම දකින අපට නිරායාසයෙන් ම ඇතිවන හැගීම නම් මූලික අසල පිහිටි යුරෝපීය රටවල් හා ඇමරිකාව විශාල රටවල් බව ය. (අද අපට බලපෑම් කරන නෝර්වේ යනු තල ලෝක සිතිසමෙහි දැක්වෙනවාට වඩා බෙහෙවින් කුඩා රටකි.) යුරෝපීයයන් හා පසුව ඇමරිකානුවන් ලෝකයෙහි හිමි කරගෙන ඇති බලය එක්තරා ආකාරයකින් මේ තල ලෝක සිතිසම හරහා අපේ මනසට ඇතුළු කෙරෙයි. ටොලමි පඬුවරයා ඇදී සිතිසමෙහි ලංකාව විශාල ව පෙන්වුම කෙරෙයි. මෙයට හේතුව එකල ලංකාවට ලෝකයේ තිබූ වැදගත් කම වෙයි. මේ වැදගත්කම ශ්‍රීක සංස්කෘතිය විසින් ද ග්‍රහණය කරනු ලැබ සිටි බැවින් එදා ශ්‍රීකයන් ඇදී සිතිසමවල ලංකාව විශාල ව දැක්වීණි. මෙහි දී ඇතැම් පණ්ඩිතයකු එදා ශ්‍රීකයන් දැන සිටි මිනුම වැරදි වීම මෙයට හේතුව ලෙස දක්වනු ඇත. එහෙත් තල සිතිසමක් යනු කිසිම දිනක නිවැරදි මිනුම දක්වන සිතිසමක් නොවන බව මේ පණ්ඩිතයෝ නොදනිති.

ඒ කෙසේ වෙතත් ආකාශ වස්තූ වෘත්තවල ගමන් නොකිරීම පිළිබඳ ව ටොලමි පඬුවරයා කියා සිටියේ ඒ වස්තූ වෘත්තාකාර චලිතයක නොව වෘත්තාකාර චලිතවල යෙදෙන බව ය. ඔහුට අනුව ග්‍රහ වස්තුවක් පොළොව වටා ගමන් කිරීමෙහි දී ඉතා සංකීර්ණ චලිතයක යෙදෙයි. ඔහුම ග්‍රහ වස්තුවක් පොළොව වටා කෘෂ්ණයක් දිගේ වෘත්තාකාර චලිතයක යෙදෙන අතර ග්‍රහ වස්තුව එම කෘෂ්ණය වටා කුඩා වෘත්තවල ද ගමන් කරයි. මේ කුඩා වෘත්තවලට අපිවක්‍ර (එපිසයිකල්ස්) යන නම යෙදෙයි. අපිවක්‍රවල කේන්ද්‍ර ඇත්තේ මුල් වෘත්තයෙහි පරිධියෙහි ය. අවශ්‍ය පරිදි අපිවක්‍ර වටා එයට ද කුඩා අපිවක්‍ර නිර්මාණය කරමින් ග්‍රහ වස්තුවෙහි චලිතය විස්තර කළ හැකි ය. ඔහුම චලිතයක් එලෙස අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට අපිවක්‍ර ගෙන විස්තර කළ හැකි බැවින් අපිවක්‍ර ප්‍රවාදය බොරු කළ නොහැකි ප්‍රවාදයක් බවට පත්වෙයි. එසේ වුවත් ඒ සමග අපිවක්‍ර වැඩිවත් ම චලිතය සංකීර්ණ වන බැවින් මේ ප්‍රවාදය ප්‍රායෝගික ව යොදා ගත නොහැකි ප්‍රවාදයක් බවට පත්වෙයි.

ටොලමි විද්වතුන්ගේ අපිවක්‍ර ප්‍රවාදය අපට කියා දෙන කරුණු කිහිපයක් වෙයි. පැරණි ශ්‍රීකයන් ගතිකය සම්බන්ධ ප්‍රවාද ගොඩ නැගූ ආකාරය ඉන් පැහැදිලි වෙයි. ආකාශ වස්තූ හා පෘථිවි වස්තූ වශයෙන් ගතිකය සම්බන්ධයෙන් ගත් කල වස්තූ වර්ග දෙකකට බෙදෙයි. ආකාශ නොවන පෘථිවි වස්තුවල ස්වාභාවික පිහිටුම පොළොව මත නිශ්චල ව පැවතීම ය. ආකාශ වස්තූ එසේ නොවේ. ඒවා පොළොවට නොවැටෙයි. එහි ප්‍රධාන චලිතය හෙවත් මූලික චලිතය වෘත්තාකාර ය. ග්‍රහ වස්තුවෙහි සංකීර්ණ චලිත වෘත්තාකාර චලිත රාශියක් මගින් තේරුම් කර දෙයි.

ඇතැම් දෙනා කියනුයේ ශ්‍රීකයන් පරීක්ෂණ නොකළ බව ය. එහෙත් එය නිවැරදි නොවේ. ඔවුන් ප්‍රවාද ගොඩ නැගූයේ නිරීක්ෂණ ආධාර කරගෙන ය. නිරීක්ෂණ තේරුම් ගැනීමට, ඒ වෙනත් මුල බරම මගින් විස්තර කිරීමට ඔවුන්ට අවශ්‍ය විය. ඇරිස්ටෝටල් හා ටොලමි යන විද්වතුන් මෙන් ම වෙනත් ශ්‍රීක පඬුවෝ ද නිරීක්ෂණ තේරුම් කර දීමට උත්සාහ කළහ. ඔවුන් ගොඩ නැගූ ප්‍රවාද හුදු කල්පිත නොවී ය. වස්තූ ආකාශ වස්තූ හා පෘථිවි වස්තූ ලෙස ගොඩවල් දෙකකට බෙදුවේ හිතඵලක් ලෙස නොව නිරීක්ෂණ මත පදනම් වෙමිනි. මේ ගොඩවල් දෙකට ම පොදු චලිතයක් ඇති බව බටහිරයන් තේරුම් හත්තේ ගැලීලියෝ හා නිව්ටන් යන විද්වතුන්ගේ ගවේෂණවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ය.

කතෝලික චින්තනයෙහි මෙන් ම පැරණි ශ්‍රීක චින්තනයෙහි ද සාපේක්ෂ චලිතය පිළිබඳ සංකල්පය නොවී ය. සාපේක්ෂතාවය පිළිබඳ සංකල්පය පැරණි භාරතයේ නිර්මාණය වූවක් ය යන්න නිගමනය කිරීමේ අපහසුතාවක් නැත. එහෙත් කලින් පෙන්වා දී ඇති ආකාරයට පසු කලෙක යුරෝපීයයන් ඒ සංකල්පය ඔවුන්ගේ දැනුමක් බවට පත්කර ගත්තේ තම සංස්කෘතිය තුළට අවශෝෂණය කර ගැනීමෙන් මිස අනුකාරික ව නොවේ. එහෙත් ශ්‍රීකයන්ට ඒ සංකල්පය අවශෝෂණය කර ගැනීමට නොහැකි විය.

ඇරිස්ටෝටල් පඬුවරයා ඇලෙක්සැන්ඩර් කුමරුවාගේ ගුරුවරයා විය. මේ කාලය වන විට භාරතීයයෝ හා වෙනත් අය සාපේක්ෂය පිළිබඳ සංකල්පය මෙන් ම පොළොවේ චලිතය ගැන ද දැන සිටියහ. ඇරිස්ටෝටල් පඬුවරයාට ද මේ තොරතුරු ලැබුණු බවට සැකයක් නැත. බටහිර විවේචන විශ්ල වදනාලය මගින් චලිතය පිළිබඳ ව හිපටොලොස් ඇති විඩියෝ පටයක ඇරිස්ටෝටල් පඬුවරයා හා ඇලෙක්සැන්ඩර් කුමරු අතර ඇතිවන සංවාදයක් වෙයි. එහි ඇලෙක්සැන්ඩර් කුමරු පොළොව චලනය වන්නේ ද යන පැනය තම ගුරුවරයාගෙන් අසයි. එවිට ඇරිස්ටෝටල්

පඩිතැම පෙරළා කුමරුගෙන් අසන්නේ ඔහුගේ ගුරුවරයා තමන් ද නැත්නම් වනවාරීන් ද යන්න ය. මේ සංවාදය එලෙස ම සිදු වී දැයි අපි නොදනිමු. එහෙත් ඉන් කියැවෙන දෙය වැදගත් වෙයි.

පැරණි ශ්‍රීකයන් මෙන් ම පැරණි රෝම වැසියන් ද සෙස්සන්ට කීවේ වනවාරීන්, මලේච්ඡයන් කියා ය. ඔවුන්ට අනුව ඔවුහු පමණක් ම ශිෂ්ටයෝ වූහ. අද ද බටහිරයන් පමණක් නොව ඔවුන් අනුකරණය කරන ඇතැම් පඩියන් ද (පඩිවරුන් නොව) සිතන්නේ බටහිරයන් පමණක් ශිෂ්ට කියා ය. මේ පඩියෝ අප ශිෂ්ට කිරීමට උත්සාහ දරති. තමන් බටහිර සංස්කෘතික යටත්විජිතවාදයේ ඒපත්තයන් පමණක් ම බව මේ අනුකාරක ඇංකරයෝ නොදනිති. මේ ඇංකරයන් බොහෝ දෙනකු බටහිර විද්‍යාව පිළිබඳ මළපොතේ අකුරක්වත් නොදත් අය වීම මෙහි දී කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් වෙයි. බටහිර විද්‍යාවට වන්දනා මාන කිරීම හැර මොවුහු වෙනත් දෙයක් නොදනිති.

කෙසේ හෝ ඇරිස්ටෝටල් පඩිවරයා හා පැරණි ශ්‍රීකයන් විසින් වනවාරීන්, මලේච්ඡයන් ලෙස සලකනු ලැබුවෝ අවුරුදු දෙදහසකට පෙර ද පොළොවෙහි වලිතය ගැන දැන සිටියහ. ඒ වෙනත් චින්තන බටහිර චින්තනවලට වඩා පළුල් හා ගැඹුරු බැවිනි. අද ද තත්වය එසේ ය. පසුගිය අවුරුදු පන්සියය හා සමහර වීට තවත් අවුරුදු සියයක් දෙසියයක් පමණ කාලය අවුරුදු ලක්ෂ ගණනක ලෝක ඉතිහාසයෙහි විකෘතියක් පමණක් වෙයි. බටහිර චින්තනය අද ජගත්‍රණය කර ඇත. එයට ප්‍රධාන හේතුව පුනරුදය සමග ඇති වූ චින්තන විප්ලවය ය. මේ චින්තනය මගින් බිහි කෙරුණු නූතනත්වය හා ඒ මත පදනම් වූ බටහිර විද්‍යාව හා තාක්ෂණය අද බටහිරට ලෝක ආධිපත්‍යය හිමි කර දී ඇත. එහෙත් මෙය තව වැඩි කලක් පවත්නා දෙයක් නොවේ. බටහිර චින්තනයෙහි අර්බුදයක් ඇති බව අවුරුදු එකසිය පණහක පමණ කාලයක් තුළ පෙනී ගොස් ඇති කරුණකි. මාක්ස්වාදය පමණක් නොව පසුගිය කාලයේ බටහිර ඇති වූ නොයෙකුත් දර්ශන ද මේ අර්බුදය පිළිබිඹු කරයි. පසුගිය අවුරුදු හතළිහක පමණ කාලයක් තුළ ප්‍රචලිත වූ බටහිර පශ්චාත් නූතනවාදී අදහස් මගින් ද කියැවෙන්නේ මේ අර්බුදයයි. මේ දර්ශන අදහස් ආදිය අර්බුදයට විසඳුම් ලෙස ඉදිරිපත් වූණ ද, ඒ සමහරක් අද ජනිත නොවී ම ගබසා වී හමාර ය. බටහිර විද්‍යාවේ හා තාක්ෂණයේ ඊනියා දියුණුවෙන් දැස් නීලංකාර කර නොගෙන අපි විමසිල්ලෙන් මේ දර්ශනවල හා අදහස්වල බංකොලොත් බව හැදෑරිය යුතු වෙමු.

මහාචාර්ය නමින් ද සිල්වා